

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83236,Kontkiewicz-Stanislaw-starszy.html>
2022-10-05, 14:01

Kontkiewicz Stanisław (starszy)

KONTKIEWICZ Stanisław starszy (7 V 1849, Warszawa – 21 III 1924, tamże), inżynier górniczy, geolog. Syn Józefa, pedagoga szkół rządowych, ojciec Stanisława młodszego.

Dzieciństwo spędzał w miejscach pracy ojca: w Radzyminie, Radomiu, Rawie (Mazowieckiej) i Częstochowie, w końcu w Warszawie, gdzie w 1866 w gimnazjum uzyskał maturę. Do 1868 studiował nauki przyrodnicze w Szkole Głównej Warszawskiej. Kontynuował studia w Politechnische Schule w Rydze i ukończył ją w 1871, po czym podjął pracę w Homlu przy budowie linii kolejowej. W 1875–76 studiował w Inst. Górniczym w Petersburgu, po czym pracował w Departamencie Górniczym, od 1882 współpracował z tamtejszym Komitetem Geologicznym.

W 1876–77 prowadził badania geologiczne rud na Uralu oraz węgla antracytowych nad jeziorem Onega. Odkrył tam nowy minerał – szungit. Przez kolejne 2 lata badał obszary na południu Rosji, gdzie na wschód od Dniepru w górze Korsak Mogiła odkrył rudy żelazne. Zbadał ponadto wówczas słabo rozpoznane skały z rudą żelaza w Krzywym Rogu. Od 1880 – razem z A. Michalskim i W. Kosińskim – prowadził rozpoznanie geologiczne w Kieleckiem (w ramach badania otoczenia przyszłej linii kolejowej Dęblin–Tunel). W 1882 ogłosił w „Pamiętniku Fizjograficznym” *Sprawozdanie z badań geologicznych dokonanych w 1880 r. w południowej części guberni kieleckiej*, wykazując, że w tej części kraju nie ma szans na odkrycie złóż soli kamiennej, co potwierdziły później wykonywane wiercenia.

Pozostając nadal czynnym geologiem od 1881 pracował w górniczym przemyśle prywatnym, zrazu w Krzywym Rogu (dyrektor firmy francuskiej), gdzie badał tamtejsze rudy żelaza, ale także trzeciorzęd okolic miast. Od 1886 w Dąbrowie Górniczej był dyrektorem kopalni węgla

kamiennego „Flora”. Niezależnie od badań nad pokładami węgla prowadził wówczas (do 1905) rozległe studia osadów jurajskich Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz w Świętokrzyskiem. Zgromadził wtedy znaczne kolekcje skał i skamieniałości, częściowo wspomagany przez uczniów „Szytgarki” w Dąbrowie Górniczej (od 1897 uczył w niej mineralogii i geologii). Okazami zasilął zbiory Komisji Fizjograficznej AU, której od 1891 był aktywnym członkiem.

Drukował w prasie naukowej różnych krajów, głównie w Rosji i Królestwie Polskim. Wśród nich były opracowania: *Odkrytje istocznikow niefty w juznoj czasti Carstwa Polskogo* (1878), *Geologiczeskoje opisanije okriestnosti Kriwego Roga Chiersonskoj gub.* (1880), *Geologische Beschreibung der Umgegend von Krivoi-Rog im Gouv. Cherson, Südrussland* (1882), *Badania geologiczne w paśmie formacji jura między Częstochową a Krakowem* (1890), *Sól kamienna w Królestwie Polskim* (1897), *Dokład o rezultatach issliedowanija i razwiedok cinkowych rud w okriestnostiach Sławkowa* (1900), *Dąbrowskie Zagłębie Węglowe* (1907).

Ogłaszał także podręczniki geologii dla szkół.

W czasie pracy w Dąbrowie czynnie uczestniczył w zagłębiowskim życiu społecznym górników i hutników, zrazu w sekcji górniczo-hutniczej Ogólnorosyjskiego Tow. Popierania Przemysłu i Handlu, a później Związku Górników i Hutników Polskich. Działał w Polskim Tow. Przyrodników im. Kopernika, drukował w „Kosmosie” niektóre rozprawy geologiczne.

Od 1905 mieszkał w Warszawie i pracował we władzach Tow. Kopalń Węglowych „Flora”. Współpracował wówczas z Pracownią Geologiczną Muzeum Przemysłu i Rolnictwa (J. Lewiński) oraz zakładami geologicznymi i stowarzyszeniami naukowymi przy uniwersytecie i politechnice (W. Amalicki, A. Lagorio), a od 1906 w organie zw. Delegacją Górników w Krakowie. K. od 1913 był członkiem Komitetu Organizacyjnego Akad. Górniczej w Krakowie; ponadto jednym z rzeczników przekształcenia Pracowni Geologicznej Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Państwowy Inst. Geologiczny i po jego powstaniu (1919) został członkiem

honorowym.

Jako geolog był członkiem organizacji specjalistycznych w Polsce, Rosji (Moskwa, Petersburg), Austrii (Wiedeń) i we Francji (Paryż).

PSB (J. Sulima Samujłło); SPPT (Z.J. Wójcik); Fleszarowa.

B. Kosmowska-Ceranowicz: *Działalność naukowa i społeczna Stanisławów ojca i syna Kontkiewiczów i ich zbiory geologiczne*, Warszawa 1973.

Andrzej J. Wójcik, Zbigniew Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)